

«Εμείς» του Γεβγκιένι Ζαμιάτιν στο θέατρο Άττις – Νέος Χώρος

Χαρά Κιούση

11/02/2016

Γεβγκιένι Ζαμιάτιν -ναυπηγός μηχανικός- με το έργο του «Εμείς» προσδιορίζει τα ερωτήματα της σύγχρονης κοινωνίας για την φρίκη των ολοκληρωτικών καθεστώτων. Εκφράζει την αγωνία του για τον «τεχνηνοκοποιημένο καπιταλισμό» και τη μεγιστοποίηση της παραγωγικότητας με τη θεοποίηση των μηχανών, που σε μια εποχή που η φύση δεν υπάρχει με την παλιά της έννοια και παντού «βασιλεύει η πόλη-εργοστάσιο».

Σε χρόνο μελλοντικό, αφού προηγουμένως σ' ένα φρικτό πόλεμο αφανίστηκαν χώρες και πληθυσμοί, χτίστηκε μια γυάλινη κοσμοπόλη. Ένα απολυταρχικό Μονοκράτος το οποίο εξουσιάζει απόλυτα ο Ευεργέτης, επιβάλλοντας αστυνόμευση, κεντρική παρακολούθηση και ρύθμιση των πάντων από την κεντρική εξουσία. Οι κάτοικοι, κρατούμενοι στην ουσία, δεν έχουν ονόματα και η ταυτότητά τους προσδιορίζεται με γράμματα και αριθμούς. Σε όλους απαγορεύεται ο έρωτας, το ποτό, τα όνειρα και η απόκτηση παιδιών δίχως την έγκριση των ευγονιστών. Όλοι υπακούν στο νόμο Lexsexualis, κάνουν σεξ χωρίς συναισθηματικό δέσιμο, τρώνε πετρέλαιο, υπακούν στον πίνακα των ωρών, ενώ η ανυπακοή τιμωρείται με τον κώδικα αερίου, όπου ζουν οι άνθρωποι αποκλεισμένοι από τον «άσχημο κόσμο της φύσης». Χίλια χρόνια μετά την παγκόσμια επικράτηση του Μονοκράτους, αποφασίζεται η κατάκτηση άλλων πλανητών, έτσι ώστε η μαθηματική σκέψη να ελέγχει τα πάντα, επιβάλλοντας τον ευεργετικό ζυγό της λογικής σε άγνωστα όντα, που πάσχουν από την «ασθένεια της ελευθερίας».

Ο κατασκευαστής του διαστημικού οχήματος D-503, καθώς και ο φίλος του P-13, κρατικός ποιητής που ασκεί την τέχνη του σε δημόσιες εκτελέσεις, έχουν ερωμένη διορισμένη από τα κεντρικά την O-90. Εν τω μεταξύ ο κατασκευαστής του D-503 ερωτεύεται μια μυστηριώδη γυναίκα την I-330, πλημμυρισμένη αρχέγονα ένστικτα και ιδεολογικές αξίες.

Εκείνος γοητευμένος καταρρίπτει ό,τι του επιβλήθηκε και επιδιώκει με τους άλλους ήρωες να παραβούν τους ζοφερούς νόμους. Ένα μέρος του τοίχου γκρεμίζεται, αλλά η επαναστατική κίνηση των Μέφισ αναβάλλεται προκαλώντας ωστόσο αναστάτωση και κλονισμό στη Μονοκρατορία του Ευεργέτη.

Ο Σάββας Στρούμπος σκηνοθετεί και φροντίζει την σκηνική εγκατάσταση με τολμηρές ιδέες, ακολουθώντας αυτό που είπε ο Μέγιερχολντ: ότι η θεατρική παράσταση είναι επινόημα, όχι πραγματικότητα. Η αισθητική της παράστασης ακολουθεί τη ρώσικη πρωτοπορία και εμπλουτίζει με κάποια σημαίνοντα τριγωνικά σχήματα (σκηνή και η κόκκινη σφήνα στη θέση των ματιών και του στόματος του Ευεργέτη), παραπέμποντας «στον κοσμισμό των φουτουριστών». Με λιγιστά στοιχεία οπερέτας και παντομίμας, εμπλουτίζει ο σκηνοθέτης ποικιλόμορφες εκφράσεις κίνησης. Στη μικρή σκηνή που τονίζει την ανελευθερία των ηρώων, ευοδώνεται μια παράσταση υψηλών απαιτήσεων και δυσκολιών.

Οι εξαίρετοι ηθοποιοί σε διάδραση με τους θεατές ερευνούν, τολμούν και ριψοκινδυνεύουν, καθώς επικοινωνούν πρόσωπο με πρόσωπο με το κείμενο. Μέσα από μια επίπονη και επίμονη διαδικασία «αριθμοποίησης», όπου απουσιάζει το δυναμικό της ψυχής και σε διαπερνά με ιδιότυπη ειρωνεία η Λογική των αριθμών. Μέσα από την αντίδραση και την επανάσταση των επιθυμιών, της φαντασίας, της βούλησης και του συναισθήματος που επιχειρεί την ανατροπή. Οι ρωμαλέες ερμηνείες επιστρατεύουν την αντίληψη και τη δεκτικότητα του κοινού που επιδιώκει να συνδημιουργήσει με την δική του εσωτερική κίνηση. Καθώς οι λέξεις χάνουν την σημασία τους, εκπίπτουν σε κάτι ζοφερό που «μετατρέπεται σε σωματικό σπασμό», ενώ στο συγγραφικό δυστοπικό τοπίο εκλύεται ένα τρεμπαιγμά ελπίδας, μια φευγαλέα εικόνα της επανανθρωποίησης.

Ως Ευεργέτης ο Δ. Παπαβασιλείου με το δαιμονικό του ύφος και την απαράμιλλη έκφραση του -σκέτο βάσανο- εντυπωσιάζει.

Θέλω να αναφερθώ ιδιαίτερος στην καταγιστική παρουσία και ερμηνεία της I-330- Ε. Γεωργούλη για την οξυμένη αισθαντικότητα, διονυσιακό πάθος που αναβλύζει ανεμπόδιστα, την αξιοζήλευτη πλαστικότητα του σώματός της, την δημιουργική ζωοποιό της πνοή που ενώθηκε με την ιδιαίτερη υποκριτική πραγματικότητα των υπολοίπων ηθοποιών.

Η στρωτή μετάφραση και η φουτουριστική δημιουργία καθισμάτων ανήκει στο Δαβίδ Μαλτέζε. Το μουσικό δε όργανο που κατασκεύασε, έδωσε την δυνατότητα στην Έλλη Ιγγλίζ να παρουσιάσει την μουσική της, έξω από τους πατροπαράδοτους κανόνες αρμονίες. Η Ομάδα Σημείο Μηδέν μάς επικοινωνήσε με την ενορατική δύναμη του συγγραφέα και τις «δαιμονικές του αναγωγές», με μια παράσταση υψηλής τέχνης.